

kirjat

Pitkäaikainen politiikan ja talouden vaikuttaja Seppo Lindblom jatkaa uudessa kirjassaan niiden teemojen kehittelyä, joita hän käsitteli vuonna 2002 ilmestyneessä väitöskirjassaan "Kansankodin tuolla puolen". Väitöskirjan aiheena oli hyvinvointivaltion kriisi. Uudessa teoksessa asetelma on sama, mutta kriittisen analyysin kohteena on politiikka ja erityisesti sosialidemokraattinen puolue. Taustan kritiikille luo SDP:n tappio viime eduskuntavaaleissa.

Lindblomin mukaan olemme saavuttaneet kypsän hyvinvointivaltion tilan, jossa kasvumahdollisuudet ovat heikot. Tämän vuoksi hyvinvointiyhteiskunta on hämmennyksen tilassa, ja samalla kyvytön vastaamaan itse tuottamiinsa ongelmiin. Hyvinvointivaltiolla ei ole vihollisia, mutta sen ystävät eivät tiedä, mitä pitäisi tehdä. Kirjan toistuvimmat sanat ovatkin yhtäältä nykytilaa luonnehtivat hämmennys ja epävarmuus ja toisaalta maltti, jota kirjoittaja vaatii.

Suomalainen politiikka ei kuitenkaan kirjan mukaan ole riittävän maltillista. Päinvastoin, "mahtailevat puolueet" käyvät vastuutonta kilpaa "reformista" – tällä kaiketi tarkoitetaan sitä, että

Seppo Lindblom: Poliitikka karkumatalla.

Helsinki: Otava 2007, 213 s.

Jaakko Kiander
Johtaja
Palkansaajien tutkimuslaitos

jaakko.kiander@labour.fi

puolueet olisivat esittämässä vastuutoman suuria ja kalliita uudistushankkeita. Lindblomin mielestä varsinkin vuoden 2007 eduskuntavaalit ja niitä edeltäneet puolueiden vaaliohjelmat olivat esimerkki tästä. Lupaukset paremmasta eivät kuitenkaan ole realistisia, minkä vuoksi (ainakin suomalais-ta?) demokratiaa leimaa ”apea alakulo”; puolueet ovat mahtailevan reformikilpansa vuoksi menettäneet kansalaisten luottamuksen.

Erityisen kriittisesti Lindblom suhtautuu kirjassaan sosialidemokraattiseen puolueeseen; sen asenteet kirjoittaja määrittää utooppisiksi ja mahtipontisiksi. Erityisesti SDP:n esittelemä vaaliohjelma, jossa suunniteltiin resurssien lisäyksiä julkisiin hyvinvointipalveluihin kuten vanhustenhoitoon, saa Lindblomin tuomion täydellisen epärealistisena ja tuhoisana. Tämän vuoksi kirja vaatii, että sosialidemokraattien tulevaisuudenkuvan tulisi nykyisestä (vielä nykyisestääänkin!) maltillistua ja arkistua. Lupausten tilalle pitäisi tul-

la maltti, odottelu ja voimattomuuden tunnustaminen, joita kirjoittaja pitää myös rehellisenä äänestäjien kunnioittamisena.

Tällaista analyysia ja siitä seuraavaa toimimattomuusohjelmaa voi pitää pessimistisenä ja passiivisena. Siihen on kuitenkin alistuminen, jos tilanne todella on huono eikä realistisia parannusmahdollisuuksia ole. Kirja haastaa kuitenkin lukijan kysymään, ovatko asiat todella näin huonosti. Mistä kumpuaa kirjoittajan pessimismi?

Lindblom esittää vastauksen tähän kysymykseen epäsuorasti. Hän ei esitä lukuja eikä tee kansainvälisiä vertailuja, mutta useammassakin kohden hän toteaa, että hyvinvointiyhteiskunta on täystyöllisyyden suhteen epäonnistunut ja niin tulee olemaan myös vastaisuudessa: ”Asetetuista kunnianhimoisista tavoitteista poiketen on massiivinen osa väestöstä jäämässä peruttamattomasti ei vain työelämän vaan myös kansalaisuuden ulkopuolelle.”

Tämä näkemys on kuitenkin haastettavissa. Samaan aikaan kun kirja ilmestyi, Suomessa saavutettiin lamaa edeltänyt työllisyyden taso ja entistä pienempi osa väestöstä oli työelämän ulkopuolella. Monessa muussa eurooppalaisessa hyvinvointivaltiossa työllisyys on jopa korkeammalla tasolla kuin meillä. Pitkälle viedyn hyvinvointivaltion ja korkean työllisyyden välillä ei tilastotietojen perusteella näyttäisi olevan sitä väistämätöntä ristiriitaa, johon Lindblom uskoo.

Talouden ja verotulojen jatkuvasti kasvaessa on myös vaikea yhtyä siihen arvioon, että julkisten menojen hallitua kasvua lupaavat poliittiset ohjelmat olisivat täysin mahdottomia – varsinkin Suomen tapaisessa maassa, jossa on vuodesta toiseen OECD-maiden suurin julkisen talouden ylijäämä. Jos maltillisuuden puuskassa verotulojen kasvua ei rohjeta käyttää hyvinvointipalveluihin, rahat käytetään ennemmin tai myöhemmin johonkin muuhun. ■